

MUSEER PÅ RETT SPOR

Under tittelen "Museene er på feil spor" gjengir Stavanger Aftenblad 20.03.95 et intervju med forsker Anders Johansen. Johansen mener at museene har to oppgaver som ikke er forenlige: det å gi historiekunnskap og det å skape identitet. Han mener at de fleste museer har satset på det siste og dermed gir svært lite historiekunnskap og liten hjelp til å forholde seg til verden i dag. Han hevder også at den ekte gjenstanden har liten formidlingsmessig verdi i forhold til moderne datateknologi.

I motsetning til hva Anders Johansen mener, er et grunnelement i formålet for de kulturhistoriske museers virksomhet nettopp det å styrke enkeltindividers og gruppers identitet på alle nivå. Det dreier seg her om helt fundamentale allmennmenneskelige behov for å kjenne sin egen rolle og plass i tilværelsen. Bevisstheten om tradisjoner og de historiske prosesser forut for egen eksistens er med å gi trygghet og grunnlag for egen handling og utvikling.

Selvsagt drives historieformidling ved norske museer i stort omfang. Og nettopp denne formidlingen er det verktøy som mer enn noe annet bidrar til å gi mennesket denne grunnleggende bevissthet om egen identitet.

I tillegg gir historien også innsikt i andre enkeltpersoners og gruppers identitet og styrker dermed også forståelsen mellom en selv andre. Historien er vårt felles erfaringsmateriale på godt og vondt. Den gir oss mulighet til å lære både av fortidens feilgrep og fortidens suksess. De ekte gjenstandene gir nærhet til historien og hjelper oss til å forstå og huske.

Selvsagt er det fristende å pirke bort i slike gamle grunnleggende teoretiske prinsipper slik Anders Johansen gjør. Og museene har absolutt ikke vondt av dette. Det tvinger en til å gå i seg selv og stille grunnleggende spørsmål til sin egen virksomhet. I dette tilfellet styrkes imidlertid vissheten om at de kulturhistoriske museene i Norge fremdeles er på riktig spor.

Ove Magnus Bore

INNSPURTEN ER BEGYNT!

Det er mindre enn tre måneder igjen til museet endelig skal gjenåpnes. Bak lukkede dører foregår nå en hektisk virksomhet for å få alt ferdig.

Men for alle som arbeider ved museet, er det merkbart byggeprosjektet er gått inn i en ny fase. Det er lenge mellom hammerslagene og den intense lyden av sirkelsag. I stedet er det lyden av sandpapir og malingslukt som preger museets gamle hovedbygning. Innspurten er begynt.

Utvendig går arbeidet med heisen etter programmet. Heistårnet har allerede lenge vært på plass før det nå skal kles med buete kobberplater. All gammel maling fjernes, bygningen påføres sine gamle farger fra 1930.

For den som er så heldig å få en titt bak fasaden, er det spennende å oppleve. Men det som kanskje tiltrekker mer oppmerksomhet, er dekorasjonsmalernes utsøkte ferdigheter. For de fleste er det en helt ny opplevelse å se på nært hold de gamle malingsteknikkene i funksjon. Ved lasering, sjablondekor føres museets gamle trappehall sakte, men sikkert tilbake til sitt opprinnelige utseende.

Museumsvenner har virkelig noe å glede seg til når museet åpner sine dører 15. juni.

Ove Magnus Bore

År: 1930

BOKUTGIVELSE - "SJØFOLK I KRIG. Haugalandinger ser tilbake - 50 år etter."

I forbindelse med frigjøringsjubileet i mai vil det bli utgitt en bok med intervjuer og beretninger av krigsseilere fra Nord-Rogaland- og Sunnhordland-regionen. Stavanger Sjøfartsmuseum har gjennom undertegnede vært involvert i dette prosjektets faglige referansegruppe.

Bokmanuset bygger hovedsaklig på intervjuer foretatt av bokens forfatter Leif M. Bjørklund gjennom prosjektet "Sjøfolk forteller". Dette prosjektet har siden høsten 1993 pågått i regi av Lokalhistorisk Stiftelse i Nord-Rogaland.

Boken omhandler sjøfolks opplevelser i krigsfarvann på alle hav - fra seilas under nøytralitetsflagg 1939/1940 til fredsvåren 1945. Bokens første kapittel har fått navnet "Fra freds til krigsseilas" og skildrer sjøfolkene møte med krigens harde

virkelighet. Krigsseilerne følges så videre gjennom de forskjellige faser av krigen, konvoifart i Nord-Atlanteren, flukt fra internerte skip i Nord-Afrika, krigen i Det fjerne Østen, krigsfangenskap, ubåtangrep, torpederinger og forli, dramatiske livbåtfarer, dagligliv ombord og enkeltskjebner. Kort sagt en beretning om skip og menn i krigsseilas - fortalt av de som var med.

Gjennom samarbeidsavtalen mellom Stavanger Sjøfartsmuseum og Saga Petroleum a.s. er det gitt støtte på kr 50 000 til denne bokutgivelsen som forventes å være klar i begynnelsen av mai. Boken er på 240 sider og vil i utskrift koste kr 248. Den vil bli solgt hos bokhandlerne og på Stavanger Sjøfartsmuseum.

Roar Svendsen

CUTTY SARK TALL SHIPS RACE 1997

Ikke før er vi nesten i mål med planleggingen og forarbeidene til ICOM 1995 så involveres vi i planleggingen av et nytt gigantisk arrangement i Stavanger, Cutty Sark Tall Ships Race 1997. I dagene 3.-6. august vil Stavanger være anløpshavn for denne store og velkjente årlige seilasen. Mellom 80 og 120 båter, fra stolte flermastrede seilskip til mindre fartøyer, vil fylle Stavanger havn, og tusenvis av besøkende vil komme til byen.

Seilasen starter i Aberdeen, besøker Trondheim og Stavanger, og avsluttes i Göteborg.

Ansvarlig for arrangementet i Stavanger er Stavanger kommune i samarbeid med Stavanger Interkommunale Havnevesen. Som prosjektleder er ansatt nyløst leder av Sjøfartsmuseets råd, Jostein Haukali. En rekke organisasjoner og institusjoner er tilknyttet, deriblant Sjøfartsmuseet med representant i hovedkomiteen. Vi vil naturligvis bidra med vårt til at arrangementet i Stavanger blir vellykket, og er allerede i gang med planlegging av flere tiltak i forbindelse med seilasen. Såvel fartøyene våre som museumsanlegget i Nedre Strandgt. 17&19 vil naturligvis spille en sentral rolle i dette, og vi ber alle våre støttespillere ennå en gang om å gjøre seg klar til innsats.

Randi Skotheim

4TH NORTH SEA HISTORY CONFERENCE STAVANGER 18-20 AUGUST 1995

Siden 1987 har det hvert annet år vært arrangert internasjonale konferanser om maritim historie i Nordsjøperspektiv i flere byer rundt Nordsjøen. Sjøfartsmuseer, arkiver og universiteter har gjennom et samarbeid med organisasjonen "Association of North Sea Societies" bygd opp et omfattende nettverk for å utforske, formidle og videreutvikle de økonomiske og kulturelle bånd som "vårt felles hav" har gitt oss gjennom århundrene.

Med disse konferansene er det opprettet et faglig fellesskap som gir utveksling av forskningsresultater langt utover de enkelte institusjonenes egen

virksomhet. Fra konferansene i Stavanger 1989 og Esbjerg 1991 foreligger publikasjonene "Twelve Essays on Social History of Maritime Labour" og "North Sea Ports and Harbours-Adaptations to Change". Fra konferansen i Aberdeen 1993 utgis i disse dager "The North Sea-Resources & Seaway".

Etter at Antwerpen trakk seg som konferanseby i 1995, har Stavanger Sjøfartsmuseum igjen tatt på seg ansvaret med arrangementet. I dagene 18-20 august samles forskere fra landene rundt Nordsjøen i Stavanger til konferanse med tittel "Maritime Industries and Public Intervention".

Følgende tema vil bli belyst: "Hinterlands and Ports, 18th-19th Centuries", "State Policy and Maritime Businesses 1860-1914", "The Fishing Industries 1914-1930" og "Shipbuilding 1965-1990, Consequences of De-industrialisation". Hvert tema har fire foredragsholdere og en kommentator, alle foredrag blir sendt ut til konferansedeltakerne på forhånd. I hver sesjon er det avsatt rikelig tid til kommentarer og diskusjon.

Neste konferanse i 1997 vil bli arrangert i Rotterdam, og i 1999 står forhåpentligvis Göteborg for tur. For nærmere opplysninger om publikasjoner og konferansen i august ta kontakt med Sjøfartsmuseet.

Randi Skotheim

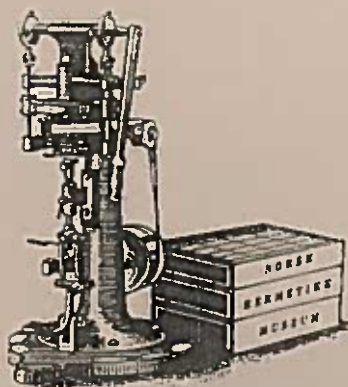
Richard Johnsen går av som formann i Hermetikkmuseets råd.

Richard Johnsen som i 13 år har sittet som formann i rådet for Norsk Hermetikkmuseum, har nå gitt fra seg lederstolen. Tidligere nestformann Jørg Hviding, har byttet plass med Johnsen, og de fortsetter som henholdsvis formann og nestformann.

I sitt engasjement for Hermetikkmuseet har Johnsen lagt ned et betydelig arbeid. Han stod helt sentralt da museet ble etablert i 1982, og siden den tid har han bidratt til å bringe museet fram til den sentrale posisjonen det har idag.

Hviding har i likhet med Johnsen sittet i rådet siden 1982. Også han viser en levende interesse for virksomheten.

Når vi nå takker Johnsen for innsatsen, ønsker vi Hviding lykke til.
Bjørn Arild Ersland

Museets venner

Har du lyst til å gjøre en innsats på museet under ICOM-ukene?

I tidsrommet 2.7 - 7.7.95 vil museet ha åpent fra kl.11:00 - 20:00.

Til dette trenger vi hjelp fra interesserte voksne mennesker.

Dersom du har lyst til å gi museet noen timer som museumsvakt, - ta kontakt med Inger Kari Nerheim, tlf. priv. 51 41 85 14 innen 2.5.95.

Disse ekstravaktene kommer som et supplement til våre faste guider og vakter.

Fra Museumskalenderen:

Aktivitetsdag i Gamle Stavanger.
søndag 7. mai kl. 11.00 - 16.00

- * Aktivitetsdag på Hermetikkmuseet med røyking av brisling og bytting av iddisar.
- * Åpne verksteder og butikker.
- * Musikkorps.
- * Bydelsvandring.
- * Sjeining.
- * MANGE ANDRE AKTIVITETER.

Kl. 13.00: Byvandring i Alexander Kiellands fotspor ved Egil Henriksen. Oppmøte ved Kiellandshagen. Byvandringen blir arrangert av Fortidsminneforeningen, Rogaland avdeling.

Konsert på Ledaal
søndag 28. mai kl. 13.00
Kammermusikk for grovmessing. Musikk av Gabrielli, Bruckner, Preterm og Wagner. Trombone- og tuba-studentene medvirker i konserten.

STAVANGER MUSEUMS ANLEGG ER STENGT

1. PINSEDAG.

Aktivitetsdagen i juni på Hermetikkmuseet blir derfor **SØNDAG 11. JUNI**
kl 11.00 - 16.00.

STOR DAG:

15. juni 1995: Stavanger Museum, Muségt. 16 åpner for publikum.

VELKOMMEN

NY LEDER STAVANGER SJØFARTSMUSEUMS RÅD

Etter 15 års aktiv innsats gikk Nora Smedvig etter eget ønske av som "skipper" på skuta Stavanger Sjøfartsmuseum ved Sjøfartsmuseets årsmøte i februar. Som ny leder av Sjøfartsmuseets råd ble valgt Jostein Haukali. Jostein Haukali har tidligere vært knyttet til museet gjennom sin innsats for våre fartøyer, bl.a. som mannskap og som leder av vår fartøykomite, og har dermed grundig kjennskap til flere sider av museets

aktiviteter.

Vi takker Nora Smedvig for det betydelige arbeid hun har lagt ned som leder av Sjøfartsmuseets råd og er takknemlige over å kunne regne henne som en av våre viktigste støttespillere også i framtiden.

Og vi ønsker Jostein Haukali velkommen til et spennende samarbeid med Stavanger Sjøfartsmuseum.

Randi Skotheim

STAVANGER MUSEUMS VENNER

PROTOKOLL FRA ÅRSMØTE PÅ LEDAAL 8.3.1995

Det var ingen anmerkninger til innkalling og dagsorden.

1. Konstituering

Fredrik Hagemann ble valgt til møteleder og Inger Kari Nerheim til referent.

2. Årsmelding

Fredrik Hagemann gjennomgikk årets virksomhet, og årsmøtet godkjente styrets årsmelding. Mona Stang Våland fremmet forslag om at valg til Stavanger Museums direksjon skal foretas ved første møte etter kommunevalg. Årsmøtet vedtok enstemmig å ta opp forslaget på årsmøtet 8. mars 1996.

3. Regnskap

Revidert regnskap ble lagt frem av Rune Helgø. Regnskapet for året 1994 ble godkjent.

4. Fastsettelse av kontingent

Styrets forslag om å beholde kontingenten uforandret i 1995 ble enstemmig vedtatt.

5. Valg

Asbjørn Simonsen redegjorde for valgkomiteens forslag. Fredrik Hagemann ble gjenvalgt som foreningens leder.

Lars Vaage og Rune Helgø ble gjenvalgt til styret.

Egil Henriksen og Inger Kari Nerheim var ikke på valg.

Geir Hetland ble gjenvalgt som vararepresentant. Solveig Sandvik gikk ut av styret, og ny vararepresentant ble Asgjerd Taksdal.

Frederik Hansen ble gjenvalgt som foreningens revisor.

Berit Andersen, Asbjørn Simonsen og Mona Stang Våland ble gjenvalgt til valgkomiteen.

6. Eventuelt

Fredrik Hagemann takket Solveig Sandvik, som gikk ut av styret for å arbeide med Den Kombinerte Indretning, Rogalands nye medisinske museum.

Etter årsmøtet gikk museets direktør Ove Magnus Bore gjennom årsmeldingen for Stavanger Museum.

Deretter kåserte kst. byarkivar Egil Henriksen og viste lysbilder fra Stavangers fotohistorie 1840 - 1920.

Under bevertningen overrakte fru Lexow Stavanger Museum to malerier av Oscar I og Josephine, og hilste årsmøtedeltakerne fra førstekonservator Jan Hendrich Lexow, som var forhindret fra å delta på grunn av sykdom.

Inger Kari Nerheim
referent

5TH INTERNATIONAL SEABIRD GROUP CONFERENCE IN GLASGOW, 24 -26 MARS 1995

De internasjonale sjøfuglkonferansene holdes hvert tredje år. Konferansene domineres av europeiske deltakere, men også andre verdensdeler er representert. Denne gangen var trusler mot sjøfugler hovedtemaet. Jeg vil komme med noen smakebiter fra konferansen.

Oljeforurensning - Exxon Valdez

Exxon Valdez gikk på grunn 24. mars 1989 og slapp 41 millioner liter olje ut i Prince William Sound, Alaska. 2100 km kystlinje ble forurenset. Estimater basert på funn av døde sjøfugler har operert med en oljerelatert dødelighet på flere hundre tusen sjøfugler. P.g.a. usikkert datagrunnlag fra tiden før utslippet, har en hatt problemer med å vurdere effekten på miljøet. Relativt omfattende studier indikerer likevel at utslippet hadde en betydelig negativ effekt til å begynne med. Effekten varte hos noen arter varte i flere år, mens den for andre opphørte etter et år eller to. Studiene antyder at både sjøfuglene og deres miljø har betydelig "fleksibilitet" mot alvorlige kortidsbelastninger som oljeutslipp.

Oljeforurensning - effekt av gulfkrigen i 1991 på sjøfuglbestander i den nordlige arabiske gulf

Krigen begrenset mulighetene for å undersøke alle områder, men en regner med at minst 30 000 overvintrende sjøfugler omkom som følge av utslippet. Toppdykkere (*Podiceps cristatus*), svarthalsdykkere (*Podiceps nigricollis*), storskarver (*Phalacrocorax carbo*) og araberskarver (*Phalacrocorax nigrogularis*) utgjorde 96 % av disse. Mange sjøfuglarter som hekket i de forurensede områdene overvintret lenger sør. Hekkesuksessen ble de påfølgende sesongene drastisk redusert, trolig p.g.a. manglende rekruttering hos de lokale fiskebestandene. Nå ser det imidlertid ut til at miljøet snart har fått reparert skadevirkningene etter gulfkrigen.

Sjøfugldød p.g.a. japansk linefiske etter tunfisk

Antall albatrosser og petreller som ble fanget på japanske liner ble kalkulert på basis av 1472 observasjonsdager i perioden 1987-94. Ut fra gjennomsnittlige fangstrater har en beregnet at den japanske flåten fanget over 11 700 fugler, inkludert 7.500 albatrosser i farvannene omkring New Zealand i denne perioden. Tunfisket forårsaket en markert økning i dødeligheten, med betydelige bestandsnedgang for mange sjøfuglarter. Kjønnsmessige forskjeller i næringsøk hos forskjellige arter har medført ulik dødelighet hos hanner og hunner. Dette har igjen medført en skjev kjønnsfordeling og

forplantningsmessige problemer. Frivillige og tvungne tiltak mot sjøfugldød i tilknytning til linefiske har vist seg å være utilstrekkelige for å redusere dødeligheten til et akseptabelt nivå. Av denne grunnen, og siden dødeligheten p.g.a. linefiske i andre havområder er enda høyere, har naturvernere i New Zealand bedt om et verdensomfattende moratorium for linefiske etter tunfisk.

Kolbjørn Skipnes

Mablismestre i fjerde klasse: Christian Eliassen og Joachim H. Andersen. (Foto: Knut S. Vindjallet)

STAVANGERMESTERSKAPET I MABLIS 1995

Søndag 2. april ble semifinalen og finalen i Stavangermesterskapet i mablis avviklet. De fire lagene som gikk til semifinalen var: KIPPERS, METTO, MJØLNER M.K. og VETERANLAGET. Etter at semifinalen var spilt, var det METTO og MJØLNER M.K. som gikk videre til finalen. METTO ble tidligere i år skolemestere i mablis, og har i den siste tiden lagt seg i hard-trening for å bli ekstra gode til sluttspillet. Spenningen var stor både for spillere og de over 100 tilskuerne da finalen startet. Etter nøyaktig 10 minutters spill, ble kampen avblåst og iddisane til spillerne talt opp. Resultatet ble 47 - 33, og METTO ble nok en gang mestere i mablis, men denne gangen som Stavangermestere. GRATULERER!

Anne Berit Sæl

Finn Hauge

KIPPERS

Hermetikk-museet har i disse dager fått inn et parti med kippers fra mesterrøkeren Oltesvik på Sandnes. Kippers er nå i en periode for salg på museet for kr. 25,-
Godt til både frokost, middag og som kveldsmat.

Ansvarlig red.:
Ove Magnus Bore

Redaksjonen:
Arvid Sandal
Finn Hauge

Layout:
Finn Hauge

isod-C

Stavanger Museum
Muségata 16
N-4005 Stavanger

Avsender: